

Doeko Bosscher

'Koninklijke families' in de Verenigde Staten

In dit artikel gaat Doeko Bosscher in op de politieke-dynastievorming in de Verenigde Staten. Hij bekijkt onder meer of de herhaaldelijke terugkeer van één en dezelfde familienaam bij de invulling van het presidentiële ambt op de behoefte aan een equivalent van de Europese monarchieën duidt.

Een tragisch ongeval

Op 16 juli 1999 stortte voor de kust van Martha's Vineyard (Massachusetts) het vliegtuigje van John Fitzgerald Kennedy jr. in zee. Amerika reageerde geschokt. Aanvankelijk was er nog enige hoop op een goede afloop voor de drie inzittenden: John Kennedy, die de Piper Saratoga zelf bestuurde, zijn vrouw Carolyn Bessette en haar zusje Lauren Bessette. De reddingsoperatie die op het ongeluk volgde en die zich na een dag vergeefs zoeken alleen nog richtte op het bergen van de slachtoffers, was omvangrijker dan wat gewoonlijk op touw werd gezet na het verongelukken van een klein vliegtuig. Kennedy was dan ook geen gewone burger. Hij was een lid van wat vaak werd aangeduid als *'America's royal family'*. Zijn overlijden raakte bij velen een persoonlijke snaar. Iedereen kende de foto die op 25 november 1963, toevallig zijn derde verjaardag, van hem was gemaakt toen hij een soort militaire groet bracht op het moment dat de kist met het lichaam van zijn vermoorde vader uit de *St. Matthew's Cathedral* in Washington, D.C. werd gedragen.

Tegen de familietraditie in was deze JFK niet in de politiek gegaan, onder het motto dat er ook andere methoden waren om iets nuttigs voor de maatschappij te doen. Het Amerikaanse publiek begreep het niet. Velen zeiden van hem dat hij stuurloos was. In de pers deden verhalen de ronde over een leeghoofd die het vanwege zijn playboyachtig bestaan te druk had voor een openbare functie. Achteraf lijkt het meeste daarvan verzonnen te zijn door mensen die zich eenvoudig niet voor konden stellen dat een Kennedy een leven in de luwte zoekt en te behoedzaam en te bescheiden is om een politieke rol voor zichzelf op te eisen. Na zijn dood verweten dezelfde mensen hem roekeloos gedrag als piloot – een Kennedy is immers roekeloos

- maar het officiële onderzoek wees niet in die richting. Waarschijnlijk is hij in de duisternis gedesoriënteerd geraakt en zat hij, toen hij bij nadering van het vliegveld de afdaling inzette, al heel dicht boven het water.

Al met al was het overlijden van John Fitzgerald Kennedy jr. omgeven door een dubbele tragedie. Alweer was een Kennedy veel te jong gestorven. Maar dit leven leek ook nog eens zoveel minder nuttig en eervol te zijn geweest dan dat van de vader en diens broers. Amerika was geschokt, ja, door het verlies van John-John, het kleine, schattige jongetje van de militaire groet, maar ook van teleurstelling over zijn gebrek aan charisma, zijn onwil om de hermelijnen koningsmantel te dragen zoals van hem werd verwacht.

Hermelijn

Burgerfamilies en als gegoten zittend hermelijnbont, daarover gaat dit artikel. Twee Amerikaanse presidenten, John Quincy Adams en George W. Bush, waren de zoon van een vorige president. Eén de kleinzoon: Benjamin Harrison. De beide Roosevelts waren ook familie van elkaar. In het geval van de Kennedy's zouden vier zoons van Joseph P. Kennedy, een overambitieuze multimiljonair uit Boston, die dagdroomde over zijn nazaten in het hoogste ambt en er alles voor over had om dat werkelijkheid te laten worden, president hebben kunnen worden. Slechts één werd het, en voor niet meer dan duizend dagen. Van de andere drie stierven er twee voordat hun *finest hour* was aangebroken en de derde moest afhaken vanwege een schandaal. Op dit moment is er een serieuze mogelijkheid dat een voormalige *first lady* acht jaar na het aftreden van haar man zelf tot president zal worden gekozen. Genoeg reden aandacht te besteden aan 'politieke-dynastievorming' in de Verenigde Staten.

Amerika heeft in weerwil van zijn gehechtheid aan het egalitaire principe van *one man, one vote* iets met koningen, en met hun Amerikaanse equivalenten, de families die de bestuursadel vertegenwoordigen. Hoe is dat te verklaren? Volgens de Amerikaanse canon kan er van koningen maar weinig deugen. De geschiedschrijving zet zich sterk af tegen alles wat zweemt naar het monarchale idee of naar erfelijk leiderschap. De Verenigde Staten vochten zich niet voor niets vrij van Groot-Brittannië en zijn 'mad King George': George III (die overigens niet gek was).¹ Met het feit dat er

1 Hij leed aan de erfelijke stofwisselingsziekte porfyrie, die hem gek deed lijken. David McCullough, 1776 (New York 1999).

ten tijde van de revolutie ook een flink aantal loyalisten rondliep, mensen die vast wilden houden aan de band met Engeland, heeft de historiografie altijd een beetje geworsteld. Slechts sporadisch is er aandacht besteed aan deze groep. Artikelen en boeken die het verschijnsel loyalisme belichtten vormden een soort 'revisionistische' literatuur. Ook de geringe Amerikaanse belangstelling voor de geschiedenis van Canada, een land immers dat de koloniale relatie met Groot-Brittannië nog heel lang *vrijwillig* bestendigde, is te verklaren uit antimonarchaal onbegrip en onbehagen.

Dat is de ene kant. In de praktijk bestaat er bij historici, noch bij het grote publiek veel reserve tegenover de gedachte dat er twee soorten families voorkomen: zij die wel, en zij die niet tot het leiderschap geroepen zijn. De namen Roosevelt, Kennedy en Bush hebben, wanneer er weer eens iemand van de clan zich warmliiep voor een openbaar ambt, weinigen doen zeggen: die hebben we al gehad, dus nu even niet. In tegendeel. Van een familie die bestuurskracht en *courage* heeft getoond, wordt verwacht dat volgende generaties daarover in dezelfde mate zullen beschikken.

Een revolutie is zelden compleet. Bijna elke omwenteling laat hunkering naar het verleden voortleven, naast gejuich over de nieuwe verworvenheden. Amerika had na de breuk met Groot-Brittannië van 1776 even zijn buik vol van monarchen. Maar kon het land wel meetellen zonder koning? Trots als zij erop waren dat hun staatshoofd werd verkozen in plaats van zijn functie te ontlenen aan het feit dat hij in een koninklijke wieg had gelegen, leken de Amerikanen het toch aan te moedigen dat hun presidenten een grote staat voerden. Tot en met John Quincy Adams, de zesde president, hoorden zij allemaal tot de aristocratische elite van de *Founding Fathers*. Dit maakte het relatief makkelijk aan de behoefte aan een soort koninklijke uitstraling te voldoen. In 1828 vond echter een soort tweede democratische revolutie plaats, toen John Quincy Adams er niet in slaagde te worden herkozen. Hij werd opzijgeschoven door 'Old Hickory', Andrew Jackson, de man van het gewone volk. Hoe goed het land tot op dat moment ook bestuurd was, deze overwinning voor de democratie werd toendertijd - en wordt in de geschiedschrijving tot op heden - toegejuicht als een welkome doorbraak. Maar ook de omwenteling van 1828 was niet compleet. Hoewel de positieve invloed van Jacksons democratische sprong voorwaarts buiten kijf stond (en nog steeds staat²), handhaafde het ontzag voor politiek-bestuurlijke elites zich. Kortom, de ambivalentie bleef.

2 'American democracy was diminished in its infancy by the way power was largely held by a narrow nobility', schreef Nicholas Kristof recentelijk in een 'op-ed'-artikel in *The New York Times* van 7 mei 2007.

Symboolfunctie

In de negentiende eeuw stond in Amerika het idee van één land, één volk en één leider soms sterk onder druk. De burgeroorlog (1861-1865) nam een lange aanloop en had een nog langere nasleep. Twee presidenten (Lincoln en Garfield) werden vermoord, een derde (William McKinley) onderging dat lot kort na het aanbreken van de twintigste eeuw. De politieke omgangsvormen waren in allerlei opzichten ruw. De families achter de presidenten bleven ook door het ontbreken van de communicatiemediën die tegenwoordig elk wissewasje in de privé-sfeer op de voet volgen, grotendeels verborgen. Dit geldt zelfs voor de eerste zes aristocratische presidenten (Washington, Adams sr., Jefferson, Madison, Monroe en Adams jr.). Hoogstens waren hun vrouwen bekend; denk aan Martha Washington en Abigail Adams, over wie allerlei anekdotes de ronde deden. De meeste presidentsvrouwen echter deden hun vooral huiselijke plicht in de schaduw.

Edith Roosevelt, Theodore's grote jeugdliefde die pas zijn vrouw werd nadat zijn eerste vrouw Alice was overleden, werd in 1901 de eerste echtgenote in het Witte Huis die als moderne *first lady* optrad. Zij had de teugels stevig beet, noemde Theodore 'my fifth son' en remde haar onstuimige man af – tegenwoordig zouden we van een ADHD-type spreken – als hij zich ergens door liet meeslepen. Openbare bijeenkomsten werden onder haar regime steeds formeler. Aan handen geven deed Edith niet. Zij zorgde ervoor dat bij de aanvang van het feest de president en de *first lady* onder trompetgeschal de galatrap in het Witte Huis afdaalden. Met het grote boeket bloemen in haar hand hield zij de mensen op afstand.³

Zo zette Edith Roosevelt de toon voor het openbare optreden van een reeks presidentsvrouwen én voor een meer verheven imago van haar hele familie. Het was voor het eerst dat het presidentiële gezin een onmisbaar element werd in de symbolische functie van het presidentschap.⁴ Foto's van dochter Alice en zoon Quentin werden wijd en zijd afgedrukt en voorzagen in dezelfde soort behoefte als vandaag de dag de kiekjes van de dochters van het Nederlandse kroonprinselijke paar. De Roosevelts trokken de aandacht, er werden verhalen over hen verteld, er vormde zich een algemeen idee dat zij niet voor de poes waren: een familie die nog wel

3 Carl S. Anthony, *First Ladies. The Saga of the Presidents' Wives and their Power 1789-1961* (New York 1990) 295-308.

4 Wilfred E. Brinkley, 'The President as a National Symbol', *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 283 (1952) 86-93, aldaar 89.

meer van zich zou doen spreken. En dat zou de familie Roosevelt. Evenmin als de Kennedy's in elk opzicht in gunstige zin, maar zij lieten het leven tenminste niet in ledigheid voorbijgaan. Dapper waren zij ook. Quentin kwam tijdens de Eerste Wereldoorlog als piloot om tijdens een luchtgevecht boven Frankrijk; een andere zoon, Kermit, vocht in beide wereldoorlogen. Zijn zelfmoord in 1943 had vermoedelijk mede te maken met frustraties omdat hij vanwege ziekte en drankmisbruik de militaire dienst had moeten verlaten.

Familie Roosevelt

Oyster Bay en Hyde Park

Intussen bleef het voor elke familie met een grote bestuurlijke reputatie nodig 'gewoon' te blijven doen, wilde zij haar kansen op prolongatie in de hoge ambten niet verspelen. *Noblesse oblige*: ja. Een hooghartige claim op leiderschap: nee. Men hoedde zich voor gedrag waarmee de familie aangaf zich van het soevereine volk te hebben verwijderd. De Amerikaanse elite kende alle subtiele verschillen tussen werkelijke koningen en degenen die zoals zij talent, ambitie en dienstbetoon in zich verenigden en *daarom* tot leiderschap uitverkoren waren. Zij namen die verschillen zorgvuldig in acht. Dédain voor de Europese erfelijke elite hoorde bij het patroon.

De memoires van Eleanor Roosevelt, een nicht van Theodore en Edith Roosevelt en zelf vanaf 1933 presidentsvrouw zijn een mooi voorbeeld. Zij besteedt in haar verhaal over de periode dat haar man Franklin ('FDR') president was een heel hoofdstuk aan *the royal visitors* en beziet hen met een mengeling van spot en ontzag. In 1939 bezocht de Deense kroonprins, vergezeld van zijn vrouw, het landgoed van de Roosevelts in Hyde Park, New York. Eleanor constateert dat de prins vooral van zijn vakantie wil genieten en voor het gevaar dat Hitler vormt minder interesse heeft '*than we had expected of one in his position*'.⁵ De goede man begreep ook al niet dat een Amerikaanse president zich niet incognito door zijn eigen land kon begeven, zoals hijzelf gewend was om in Europa te doen; hoe zouden

5 Eleanor Roosevelt, *This I Remember* (New York 1949) 183.

mensen hem durven te herkennen! Nee, dan Amerika. ‘*I decided*’, schrijft Eleanor, ‘*that it would be quite impossible to explain to the prince that in our country, where official positions were not inherited, people did not feel that you had changed much because you suddenly had an official position*’. Doe maar gewoon, dan doe je gek genoeg, dat was eigenlijk wat ze tegen de Deense kroonprins had willen zeggen.

Tijdens het bezoek van koning George VI en koningin Elisabeth, eveneens in 1939, kon zij zich ergeren en vermaken over protocollaire eigenaardigheden zoals de eis dat de koning minimaal dertig seconden voordat Elisabeth werd bediend, zijn soep opgeschept kreeg. En toen haar een lijstje met koninklijke badkamerbenodigdheden werd voorgeschoteld, was Eleanor ontzet daarop ook zeep en een handdoek aan te treffen, alsof Amerikanen niet zelf op het idee zouden komen die dingen voor hun gasten klaar te leggen. Duidelijke taal van Eleanor, maar bevatte de door haar getoonde mix van haat en liefde, die nauwelijks afwijkt van de beelden van de Europese *royalty* die in de pers en in de *popular culture* heersten, niet ook een element van afgunst? Dat sommige gekroonde hoofden volgens haar wel degelijks iets bijzonders waren, bewijzen de passages in haar memoires over koningin Wilhelmina en prinses Juliana.⁶

Intussen vormden de Roosevelts zelf een soort koninklijke familie, ook in de manier waarop ‘binnen de familie’ getrouwd werd. Eleanor was de dochter van Elliott Roosevelt, de jongere broer van de grote Theodore Roosevelt; deze familie wordt gewoonlijk aangeduid als de Oyster Bay Roosevelts. Theodore was vice-president van de Verenigde Staten in 1901, toen William McKinley werd vermoord, en werd daardoor van het ene op het andere moment naar het Witte Huis gepromoveerd. Eleanor verloor haar vader op jonge leeftijd aan de drank. Haar oom, president Theodore Roosevelt, ‘*gave the bride away*’ toen Eleanor in 1905 trouwde met haar achterneef Franklin uit de familie van de Hyde Park Roosevelts. Toen Franklin in 1932 tot president werd gekozen was misschien niet *de* cirkel rond, maar wel *een* cirkel rond. Twee nazaten van Claes Maertenszoon van Rosenvelt die in de jaren 1640 vanuit Zeeland naar New York was gekomen, hadden elkaar gevonden. Het was helaas een gearrangeerd vinden. Een gelukkig huwelijk werd het dan ook niet. Franklin begon een verhouding met Eleanors privé-secretaresse Lucy Mercer. Ondanks allerlei beloften aan Eleanor dat hij met haar zou breken, hield Franklin de affaire met Lucy gaande, letterlijk tot het moment van zijn dood. Toen hij op 12 april 1945

6 Ibidem, 258-259.

aan een hersenbloeding overleed in Warm Springs, Georgia, was Lucy bij hem, niet zijn wettige echtgenote.

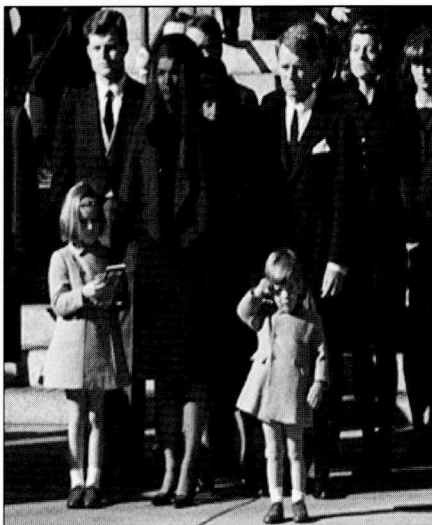
Het publiek wist niets van deze buitenechtelijke intimiteiten en genoot, voor zover het althans niet tegen Roosevelt's *New Deal* gekant was, van de zinderende activiteit die Eleanor en Franklin ten toon spreidden. Niet minder dan vier keer liet 'FDR' zich verkiezen: 1932, 1936, 1940 en 1944. Dat Amerika in oorlogstijd niet van president en opperbevelhebber wilde wisselen wekt geen verbazing. Met een persoonlijke hang naar macht van de president of de familie Roosevelt had het niets te maken. Maar toen de oorlog voorbij was namen de Republikeinen, die op dat moment in beide huizen van het Congres de baas waren, wel wraak op de 'arrogante' en 'machtsbeluste' Roosevelt, door het 22^e amendement in de grondwet op te nemen. Dat bepaalt dat niemand meer dan twee termijnen president kan zijn, zelfs niet na een ambteloze tussenperiode.⁷ 'FDR' was toen al dood, maar Eleanor, die door Truman nog voor allerlei in het oog springende functies werd gevraagd – zoals het lidmaatschap van de Amerikaanse delegatie bij de Verenigde Naties – troffen zij wel met dit affront. Het maakte haar in ieder geval omstreden genoeg om niet meer in aanmerking te komen als *running mate* van Truman bij de verkiezingen van 1948, een rol waar zij misschien wel oren naar had gehad. Het is wel ironisch dat het 22^e amendement uitgerekend een Republikein, namelijk Ronald Reagan, als eerste fnuikte in zijn ambities. Pas Clinton was, twaalf jaar na Reagans gedwongen vertrek uit de politiek, de eerste Democraat die er last van had.

De Kennedy's

Over de Kennedy's is al zoveel algemeen bekend dat dit relaas wat hen betreft kort kan zijn. Zij kwamen uit het niets. Des te verwonderlijker was het rotsvaste vertrouwen van Joseph P. Kennedy dat zijn oudste zoon Joseph jr. (Joe Kennedy) het tot president zou schoppen. Nadat Joe tijdens de Tweede Wereldoorlog met zijn vliegtuig was neergestort nam John (ook Jack genoemd) Kennedy diens plaats in als hoop van de clan. Het heldendom van de oudste zoon werd een thema in de politieke opmars van de tweede

7 In maart 1947 nam het Congres het amendement aan. De belangrijkste passage luidt: *'No person shall be elected to the office of the President more than twice, and no person who has held the office of President, or acted as President, for more than two years of a term to which some other person was elected President shall be elected to the office of the President more than once'*.

zoon: deze familie had bewezen haar land een groot offer te willen brengen. Maar John kon ook bogen op eigen heldendom, als gezagvoerder van een klein oorlogsschip. Het verhaal van de PT-109 werd tot het bot afgekloven; de Amerikaanse jeugd kon zelfs een bouwdoos van het scheepje in de speelgoedwinkel aantreffen. In 1956 was John een serieuze kandidaat om als *running mate* van Adlai Stevenson de verkiezingen in te gaan, maar hij verloor die strijd nipt van Estes Kefauver. Dat hij toen misgreep naar de Democratische kandidatuur voor

De Kennedy's.

het vice-presidentschap, heeft Kennedy later altijd als een zegen beschouwd. Stevenson ging tegen Eisenhower zo af dat ook zijn *running mate* erdoor beschadigd werd. Vader Joseph en de hele familie zetten in de volgende vier jaar alles op alles, met John Kennedy's nominatie voor het presidentschap van 1960 als resultaat. Dit was de eerste keer in de geschiedenis dat de Democratische Partij een kandidaat meer opgedrongen kreeg dan dat de bonzen zelf de regie voerden over het nominatieproces. Achteraf was niemand er rouwig om dat Josephs kruiwagens vol geld en zijn enorme schare relaties de doorslag hadden gegeven. *Nothing succeeds like success*, nietwaar?⁸ Nadat de Democratische Partij de presidentsverkiezingen van 1960 had gewonnen, was alles vergeven en vergeten.

Na de moord op John nam Robert Francis Kennedy de toorts over. Hij had de nominatie als Democratische kandidaat voor de presidentsverkiezingen van 1968 nog niet in handen, maar was wel een heel eind in die richting gevorderd toen hij op 5 juni van dat jaar in het *Ambassador*-hotel in Los Angeles werd vermoord. De Kennedy-rijen sloten zich als vanouds, nu rond Edward, Josephs vierde zoon. Diens presidentiële plannen werden al een jaar later doorkruist door 'Chappaquiddick', het schandaal waarin drank, overspel en onverantwoordelijk gedrag een fatale verbinding aangingen. Het

8 Oscar Wilde heeft van dit oude gezegde '*nothing succeeds like excess*' gemaakt, en ook dat gaat in het geval van Kennedy op.

moet toeval zijn geweest, maar symbolisch was het wel dat de stichter van de dynastie, vader Joseph, slechts enkele maanden nadat zijn laatste kans op een zoon in het Witte Huis waren verkeken, overleed. Edward kon geen president meer worden, dat staat vast, maar de magie van de naam Kennedy is nog niet geheel uitgewerkt. De officiële steun van Edward en zijn nichtje Caroline, de dochter van de vermoorde president, aan de kandidatuur van Barack Obama in de verkiezingsstrijd die nu (2008) gaande is, betekende een enorme tegenslag voor Hillary Clinton. Dit soort *endorsements* werkt naar twee kanten. Zoals *The New York Times* schreef: *'it was a boon to Mr. Obama, of course, but it also served the Kennedy family interests, lending the fading clan a flash of power – and moral standing (...). The dynasty that bestowed its mystique and political influence on Mr. Obama was also feeding on its youth and charisma'*.⁹

Bush

Johnson, Nixon, Ford, Carter en Reagan waren *homines novi*: mensen die niet met gouden lepels in de mond geboren werden, maar zich omhoog worstelden. George Herbert Walker Bush, president vanaf januari 1989, bezat wel oud geld en kon zich zelfs met enige creativiteit als verre familie van de Britse koningin beschouwen. Dankzij een vader die senator was voor de staat Connecticut kreeg hij de politiek met de papelel ingegoten. Een groot president was hij niet, wat kan worden opgemaakt uit het feit dat hij het presteerde om ondanks de val van de Muur in 1989 en een klinkende overwinning in de eerste Golfoorlog in 1991 de verkiezingen van 1992 te verliezen. Degene die hem versloeg, Bill Clinton, ook weer een man zonder sterke politieke familie achter zich, zou in het jaar 2000 door Bush jr. worden opgevolgd. Er is wel gezegd dat de strijd tussen de jonge Bush en vice-president Al Gore in het teken stond van familiewraak op de parvenu uit Arkansas. Misschien heeft er voor George W. inderdaad zoiets meegespeeld, maar het valt wel op dat Bill Clinton en George W. als oud-presidenten zoiets als een serieuze *Männerfreundschaft* met elkaar hebben ontwikkeld.

Of de campagne van Hillary Clinton een plaats verdient in een artikel over 'koninklijke families' in de Verenigde Staten, is de vraag. De afgelopen maanden is vaak beweerd dat Amerika door het mislukken van Bush jr. als president radicaal wil afrekenen met alles wat zweemt naar het doorgeven

9 *The New York Times*, 29 januari 2008.

van estafettestokjes binnen families: *'isn't twenty years of the Bush/Clinton dynasties enough?* Als de Clintons inderdaad het slachtoffer zouden worden van de lage waardering voor George Bush, is er voor de zittende president in november tenminste nog iets om over te gniffelen. Het geweeeklaag over 'dynastieën' die Amerika in hun greep houden gaat voorbij aan de persoonlijke merites van Hillary Clinton. Maar zij beseft dat zij het thema niet kan negeren, en daarom maakt zij er grapjes over, zoals in januari tijdens een debat met Obama: *'it did take a Clinton to clean up after the first Bush, and I think it might take a second one to clean up after the second Bush'*.¹⁰

Conclusie

In dit verhaal zijn maar een paar families belicht. Het fenomeen 'politieke dynastie' in de Verenigde Staten omvat er veel meer. Als je kijkt welke families grossieren in presidenten, vice-presidenten, senatoren, gouverneurs en hoge diplomaten, kom je op een aantal van meer dan twintig: de Cabot Lodges, de Tafts, de Gores, de Stocktons, de Washburns, zij hebben allemaal gediend als onuitputtelijk reservoir voor bestuurlijk dienstbetoon aan het vaderland.

Bij wijze van afronding een paar vragen. Allereerst natuurlijk deze: was het altijd koek en ei binnen de familie, of kwamen er ook ruzies voor? Conflicten te over; ze konden zelfs nogal hoog oplopen. Neem de onenigheid tussen de Oyster Bay Roosevelt en de Hyde Park Roosevelt in 1912. Theodore en Franklin hadden altijd al tot verschillende partijen behoord – Theodore was Republikein en Franklin Democraat – maar in 1912 schoot Theodore zo ver door in zijn progressieve radicalisme dat hij een eigen partij oprichtte: de *Progressive Party*, ook wel 'Bull Moose Party' genoemd.¹¹ Daarmee werd hij een gevaarlijke concurrent voor de Democratische kandidaat Woodrow Wilson, die de actieve steun van Franklin genoot. Zo heel erg liepen de programma's van de Democraten en de Progressieven niet uiteen. Theodore kwam met zijn stemmentotaal aardig bij Wilson in de buurt en behaalde aanzienlijk meer stemmen dan de kandidaat voor de Republikeinen, zijn grote rivaal William Taft. Eleanor moest kiezen tussen haar man en haar oom. Dit loyaliteitsconflict kon maar op één manier

10 *The Washington Post*, 1 februari 2008.

11 Toen Theodore te horen kreeg dat hij te oud en versleten was voor een nieuwe ambstermijn, luidde zijn antwoord dat hij 'as fit as a bull moose' was.

worden opgelost, maar het bezorgde haar veel verdriet.¹² Een andere, vrij vaak voorkomende vorm van onenigheid betrof discussies over de beste manier om de nagedachtenis van het dynastieke rolmodel in ere te houden. Het ging dan niet over de verdeling van de erfenis of de exploitatie – à la Elvis Presley en André Hazes – want er was in deze kringen doorgaans geld genoeg om iedereen tevreden te stellen. Het ging wel over het beheer van de *politieke* erfenis. In het geval van Franklin Roosevelt is er na zijn dood bijvoorbeeld geruzied over het wel of niet steunen van plannen om een film over hem te maken.¹³ Ook hebben Eleanor en haar vijfde kind, Franklin Delano jr., met elkaar overhoop gelegen toen hij John Kennedy steunde in de campagne van 1960 om zijn eigen politieke carrière te reanimeren. Joseph P. Kennedy en ‘FDR’ sr. waren zacht gezegd geen vrienden geweest. JFK nam openlijk afstand van de *New Deal*. Dat een Roosevelt hem in het zadel hielp, werd als verraad aan de familietraditie beschouwd.¹⁴

Een tweede vraag: wat hadden de ‘koninklijke families’ gemeen?¹⁵ Voor de meeste geldt dat zij al vele generaties in de Verenigde Staten woonden (‘*old stock*’) en ‘*Anglo-Saxon Protestants*’ waren. De grote uitzondering op de regel zijn de Kennedys: wel uit het oosten, maar katholiek, Iers en niet ‘*old stock*’. Het was dan ook een sensatie toen John Kennedy in 1952 een van de twee senaatszetels van Massachusetts afpakte van Henry Cabot Lodge. ‘*Winning from a patrician whose grandparents had snubbed the Boston Irish was poetic justice to the Kennedy’s*’, schrijft Alfons Lammers in een familieportret van de Lodges.¹⁶

En – derde vraag – wat hebben de dienst aan de natie, die tomeloze ambities om een politieke rol te spelen, hun eigenlijk opgeleverd? Om te beginnen zijn ze er over het algemeen niet rijk van geworden. ‘Er moest geld bij’, zou een Groninger zeggen. De rijkdom ging aan de hoge ambten vooraf; was zelfs er een voorwaarde voor. De roem en de eer van de ‘koninklijke families’ vormen slechts een kant van de medaille. De andere

12 Zie hierover: James MacGregor Burns en Susan Dunn, *The Three Roosevelts. Patrician Leaders Who Transformed America* (New York 2001) 112-168.

13 Erik van den Berg, *Claim on Memory: A Political Biography of Franklin D. Roosevelt, Jr., 1914-1988* (Leiden 2006) 74-76.

14 Ook Alice Roosevelt, de oudste dochter van Theodore, uit zijn eerste huwelijk, steunde Kennedy en Johnson, tot schrik van haar familie.

15 Stephen Hess, *America’s Political Dynasties from Adams to Kennedy* (Garden City 1966).

16 Alfons Lammers, ‘The Cabot Lodges: A Family Portrait’, *Writing Lives. American Biography and Autobiography* (Amsterdam 1998) 172-184, aldaar 181.

toont, uitzonderingen daargelaten, een baaierd van zelfdestructief gedrag: drankzucht, overspel, zelfmoord en zelfs moord kwamen op opmerkelijk grote schaal voor in vele *troubled lives*.

In de schijnwerper staan als kind van een beroemde vader vereist sowieso sterke benen. Als je dan ook, zoals de net genoemde FDR jr., én zelf in de politiek wilt gaan én precies dezelfde initialen hebt als je vader is dat echt vragen om moeilijkheden.¹⁷ Je hebt de naam, je hebt de opvoeding, je hebt de *looks*, je hebt het geld, je hebt de wil, maar wat je niet blijkt te hebben is het vermogen om kiezers aan te spreken. Dan is een vlucht in vijf huwelijken kennelijk het enige dat rest om nog wat van het leven te maken. Nóg lastiger is het om als nakomeling van een vereerd politicus bewust van het nationale verwachtingspatroon af te wijken, juist *niet* in de politiek te willen omdat je talenten in een andere richting wijzen, en dan voortdurend geconfronteerd te worden met - wat je omgeving beschouwt als - je tekortkomingen.

Zelfs een tragisch ongeluk met een vliegtuig krijgt dan een lading die het beroemde slachtoffer niet verdient.

¹⁷ Van den Berg, *Claim on Memory*.